

Atsižvelgdami į viešoje erdvėje pateikiamą informaciją, susijusią su Aplinkos ministro veiksmais, sukeliančiais rimtas abejones dėl ministro motyvacijos ir gebėjimų spręsti aplinkosaugos sistemos problemas, ypač dėl stambaus verslo taršos prevencijos, bei siekdami užtikrinti, kad aplinkos apsaugą vykdančios valstybės institucijos būtų apsaugotos nuo neteisėtus interesų grupių įtakos, teikiame Aplinkos ministrui Simonui Gentvilui rašytinius klausimus. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo statuto 212 straipsnio nuostatomis, prašome pateikti atsakymus raštu:

1. Eidamas Seimo nario pareigas praeitos kadencijos Seime teigėte, jog būtina stiprinti Aplinkos apsaugos departamento (toliau – AAD) galias, skaidrinti jo veiklą. Tačiau dabar, tapęs ministru, darote viešą spaudimą principingai dirbančiai departamentui vadovei, išreiškiate AAD vadovybei ir darbuotojams nepasitenkinimą dėl didelių įmonių patikrinimų rezultatų ir skirtų sankcijų. Dėl kokių priežasčių siekiate sustabdyti teigiamus pokyčius AAD veikloje, dirbtinai kurdamas teisinio pagrindo neturinčius precedentes ir taikydamas dvigubus standartus? Ar esate pažadėjęs nušalinti dabartinės AAD vadovybę?
2. Antrąją Jūsų darbo savaitę viešai spaudoje (<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2020/12/30/news/aplinkos-ministerijai-pradejes-vadovauti-s-gentvilas-rado-isrinktuju-klubu-paversta-valdiska-istaiga-17683404/>) išreiškėte abejones dėl AAD direktorės Olgos Vėbrienės kompetencijos bei veiksmų, nors akivaizdu, kad per tokį trumpą laiką neturėjote galimybės išsiaiškinti vadovės siekių, tikslų ir įsigilinti į jau atliktus O. Vėbrienės darbus. Kalbėjote: „*Kol kas nenoriu brėžti raudonų linijų, bet kyla labai daug klausimų, į kuriuos departamento vadovybė privalės atsakyti artimiausiu metu*“. Ar tokia išankstinė neigiama Jūsų nuomonė susiformavo dėl to, kad didelėms bendrovėms AAD yra skyręs sankcijas už aplinkos apsaugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus?
3. Viešai prieinamoje informacijoje teigiama, jog įvykus incidentui Baltijos jūroje ir dėl to vykstant tyrimui Jūsų patarėjai susisiektė su AAD specialistu, kuris tuo metu nedirbo, bet turėjo prieigą prie duomenų sistemų ir paprašė pateikti tyrimo detales. Ar manote, kad tai yra normali ir priimtina praktika, kurios nuo šiol bus laikomasi Aplinkos ministerijoje?
4. Ar esate anksčiau, iki tapote Aplinkos ministru, bendravęs su minėtu AAD pareigūnu dėl informacijos apie atliekamus tyrimus? Ar sutinkate, kad AAD vadovybė turi teisę atlikti tarnybinį patikrinimą dėl pareigūnų ir politikų ryšių? Ar galite užtikrinti, kad Aplinkos ministerija nedarys jokio poveikio AAD vadovybei atliekant tokį patikrinimą?
5. Aplinkos apsaugos departamentas yra Aplinkos ministerijai pavaldi institucija. Iš pastarųjų veiksmų (atliekamų patikrinimų, viešai išreiškiamų abejonių dėl AAD vadovės veiksmų ir kt.) susidaro įspūdis, jog AAD negali veikti savarankiškai, t. y. priimti sprendimus negavus leidimo iš ministerijos vadovybės. Ar, Jūsų nuomone, tokia padėtis yra normali ir neturės neigiamos įtakos AAD priimamų sprendimų kokybei?
6. Kaip vertinate AAD veiksmus, kuomet ši institucija, gindama viešąjį interesą, buvo priversta kreiptis į prokuratūrą dėl to, kad Aplinkos apsaugos agentūra nepanaikino TIPK leidimo vienam nuolatiniam teršėjui, nors tam buvo teisinis pagrindas? Iš viešos erdvės žinoma, jog dėl AAD sprendimo reiškėte nepasitenkinimą. Kokiais argumentais vadovaujantis manote,

kad nepaisant piktybiško elgesio, teisės aktų ir aplinkinių gyventojų teisių pažeidinėjimo, įmonei privalo būti išsaugotas leidimas, nors įstatymas numato jo panaikinimą už AAD privalomųjų nurodymo nevykdymą?

7. Ar sutinkate su Lietuvos Respublikos Prezidento po „Ekologistikos“ ekologinio incidento išsakyta nuomone, jog buvusi AAD vadovybė nesusitvarkė su savo pareigomis, todėl buvo būtina iš esmės keisti šios institucijos darbą?
8. Kaip vertinate atsakingų institucijų išvadas dėl ilgamečio Klaipėdos aplinkosaugininkų vadovo, o vėliau buvusio AAD direktoriaus pavaduotojo Audriaus Kairio korupcinių veiksmų? Būtent šį aplinkosaugininką tuometinis AAD vadovas pasirinko savo pavaduotoju.
9. Ar manote, kad kiek daugiau nei pusės metų laikotarpis yra pakankamas laiko tarpas įgyvendinti esminius pakeitimus AAD? Panašu, kad tokius standartus taikote Olgai Vėbrienei, kurią kaltinate dirbus netinkamai. Įvardinkite, prašome, bent kelis konkrečius argumentus, kurie pagrįstų Jūsų viešus pasisakymus dėl Olgos Vėbrienės, kaip Jūs teigiate, nekompetencijos, viršytų įgaliojimų ar kitų pažeidimų?
10. 2020 m. gruodžio mėnesį vykusiame Lietuvos Respublikos Seimo posėdyje, svarstant Vyriausybės programą, Jūs sakėte: „<...*Taip, mes šiame Seime išplėtėme funkcijas ir įgaliojimus aplinkos apsaugos pareigūnams, jos yra tikrai didelės. Yra tikimybė, kad didelės pramoninės įmonės gali būti uždarytos, sustabdyta jų veikla Valstybės vardu. Ir čia yra pavojai, dvigubi pavojai, dėl įgaliojimų viršijimo ir, kitą vertus, dėl įgaliojimo pagrįstumo. Tai mes turime turėti civilinį draudimą. Tiek labai aiškias tvarkas, už kokius pažeidimus įmonės gali būti stabdomos. Nes aš tikrai nenoriu kaip Aplinkos ministras būti konfrontacijoje su kokia didžiausia naftos perdirbimo gamykla, kurią sustabdo vienas iš inspektorių*“. Ar šis Jūsų pasisakymas reiškia, kad bijote būti konfrontacijoje su didelėmis bendrovėmis, kurių veikla už aplinkos apsaugos pažeidimus būtų sustabdyta? Ar, vadovaujantis tokia Aplinkos ministro pozicija, didelės įmonės, net jeigu jos būtų piktybiškos teršėjos, gali nesibaiminti veiklos sustabdymo už grubius aplinkos apsaugos pažeidimus – užteks, kad jos turės civilinį draudimą, kuris atlygins materialinę žalą gamtai?
11. Ar tiesa, kad pradėjote vidinį tyrimą dėl galimo tarnybinio nusižengimo AAD vadovės atžvilgiu, skiriant 7,5 mln. eurų baudą UAB „Vilniaus vandenys“? Ar toks Jūsų žingsnis reiškia, kad stambioms įmonėms įstatymų laikymasis neprivalomas, išleidžiami teršalai turi būti neapskaitomi, o principingas pareigūnas spaudžiamas ir baudžiamas, kad netrukdytų arba, kaip buvo įprasta prie senųjų AAD vadovų, turėtų surašyti patogų protokolą?
12. Ar į Jus kreipėsi „Vilniaus vandenų“ vadovybė, siekdama, kad šis AAD sprendimas būtų panaikintas ir būtų pasirašyta taikos sutartis?
13. Ar tiesa, kad Jūsų inicijuotuose pasitarimuose dėl AAD struktūros pertvarkos, kuri leistų atleisti neparankius darbuotojus, dalyvavo tik Lietuvos aplinkos apsaugos sistemos darbuotojų profesinės sąjungos vadovas Vaidas Laukys, o tuo tarpu AAD vadovybė nedalyvavo ir su Jūsų idėjomis nebuvo supažindinta?

14. Kadangi panašu, kad visais klausimais dėl įstaigos veiklos labiau konsultuojatės ir aptariate su buvusiu jos vadovu V. Laukiu, šiuo metu einančiu profsąjungos vadovo pareigas nei su dabartine įstaigos vadove, ar galėtumėte atsakyti, kaip vertinate buvusio Aplinkos apsaugos departamento direktoriaus Vaido Laukio veiklą ir jo tarnybinius nusižengimus? Atsižvelgiant į Jūsų palankumą V. Laukiui, galimas tam tikras interesų konfliktas, kadangi Aplinkos ministerijos teisininkai atstovauja Aplinkos ministerijai teismo procesuose prieš V. Laukį. Kokiais būdais planuojate išvengti galimų interesų konfliktų ir užtikrinti, kad ministerijos teisininkams, atstovaujantiems ministerijai ginčiuose su V. Laukiu, nebūtų daroma kokia nors neteisėta įtaka?
15. Pagal aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės II etapo pertvarkos schemą AAD buvo perduotos funkcijos, susijusios su pažeidimų miškuose kontrole, tačiau Jūs AAD etatus, skirtus šioms funkcijoms, ženkliai sumažinote – ar galėtumėte paaiškinti kodėl? Kaip vertinate tokį neproporcingą AAD pareigūnų darbo krūvių padidėjimą ir kokių priemonių bus imtasi, siekiant apsaugoti darbuotojų interesus? Ar manote, kad pažeidimų miškuose kontrolės funkcijos yra nesvarbios, ar mažinant etatus norima užtikrinti, kad perkrauti pareigūnai rečiau atlikinės įmonių patikrinimus?
16. Viešai kalbėdamas apie būtinybę mažinti etatus Aplinkos ministerijos kuruojamose įstaigose, savo komandą padidinote ir ketvirtąją Aplinkos ministerijos viceministrę tapo Raminta Radavičienė, Lietuvos pramonininkų konfederacijoje kuravusi aplinkosaugos klausimus, o ministerijoje bus atsakinga už Lietuvos atliekų tvarkymo ir taršos prevencijos politikos formavimą ir įgyvendinimą. Dėl tokio Jūsų sprendimo visuomenei kilo daug klausimų ir abejonių, atitinkamai akivaizdu, kad R. Radavičienėi einant tokias pareigas egzistuoja interesų konflikto regimybė, yra baiminamasi, kad aplinkos pareigūnams bus daromas neteisėtas spaudimas. Prašome išsklaidyti abejones dėl R. Radavičienės paskyrimo bei pavestos kuruoti srities ir paaiškinti, kodėl šioms pareigoms buvo pasirinkta būtent R. Radavičienė? Kokiais konkrečiais metodais užtikrinsite, kad šios pareigūnės ryšiai su Lietuvos pramonininkų konfederacija ir jos nariais nebus panaudojami privačių bendrovių ir asmenų naudai pasiekti? Kokiais konkrečiais metodais užtikrinsite sprendimų, formuojant ir įgyvendinant Lietuvos atliekų tvarkymo ir taršos prevencijos politiką, skaidrumą?
17. Jūsų darbo pradžia yra derlinga patikrinimais, kaip, panašu, nepatogiems darbuotojams. Ar galėtumėte pasakyti, kiek šiuo metu atliekama patikrinimų dėl AAD vadovės ir/ar kitų darbuotojų? Ar atliekami patikrinimai ir kitose pavaldžiose institucijose?

Dėkojame už atsakymus.

Lietuvos Respublikos Seimo nariai:

Ligita Girskienė

Guoda Burokienė

Kęstutis Mažeika

Arvydas Nekrošius

Lukas Savickas

Tomas Tomilinas